

## KEY TOOLS IN INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING STANDARDS, FUNDAMENTALS OF ACCOUNTING AND WAYS TO IMPROVE THEIR USE

Dzhumanova A. B.

Scientific Supervisor, PhD in Economics, Associate Professor,  
Tashkent State Transport University, Tashkent, Uzbekistan.

Tukhtakhodjaeva M. A.

Master of the Tashkent State University of Communications,  
Tashkent, Uzbekistan.

### ABSTRACT

The article deals with national and international financial of report standards of fixed assets, juridical persons that conduct accounting on the basis of IFRS from January 1, 2021, the concept of fixed assets and their recognition criteria, determining the value of fixed assets, national and financial reporting international standards, their general aspects and differences are given.

**Keywords:** Assets, national standards, International Financial Reporting Standards, assets's recognition criteria, initial cost, revaluation value, liquidation value, impairment loss, recoverable amount.

## ОСНОВНЫЕ ИНСТРУМЕНТЫ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ, ОСНОВЫ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА И ПУТИ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ИХ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ

Научный руководитель: Джуманова А.Б.

к.э.н., доцент, Ташкентский государственный транспортный университет, Ташкент,  
Узбекистан.

Тухтаходжаева М.А.

магистрант Ташкентского государственного университета путей сообщения, г. Ташкент,  
Узбекистан.

### Аннотация

В статье рассматриваются национальные и международные стандарты финансовой отчетности основных средств, юридические лица с 1 января 2021 года обязаны вести бухгалтерский учет на основе МСФО, понятие основных средств и критерии их признания, определение стоимости основных средств, термины национальной и международные стандарты финансовой отчетности, их общие аспекты и отличия.

**Ключевые слова:** Основные средства, национальные стандарты, международные стандарты финансовой отчетности, критерии признания основных средств, первоначальная стоимость, переоценочная стоимость, ликвидационная стоимость, убыток от обесценения, возмещаемая стоимость.

## МОЛИЯВИЙ ҲИСОБОТНИНГ ХАЛҚАРО СТАНДАРТЛАРИДА АСОСИЙ ВОСИТАЛАР, БУХГАЛТЕРИЯ ҲИСОБИ АСОСЛАРИ ВА УЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШНИ ЯХШИЛАШ ЙЎЛЛАРИ

Илмий раҳбар: А.Б. Джуманова

и.ф.н., доц., Тошкент давлат транспорт университети, Тошкент, Ўзбекистон.

М.А. Тухтаходжаева

магистрант, Тошкент давлат транспорт университети, Тошкент, Ўзбекистон.

### АННОТАЦИЯ

Мақолада асосий воситалар ҳисобининг миллий ва молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартлари, 2021 йил 1 январдан бошлаб МҲХС асосида бухгалтерия ҳисоби юритадиган юридик шахслар, асосий воситалар ҳақида тушунча ва уларнинг тан олиш мезонлари, асосий воситалар қийматини аниқлаш, миллий ва молиявий ҳисоботни халқаро стандартларидаги атамалар, уларнинг умумий жиҳатлари ҳамда фарқланиши ёритилган.

**Калит сўзлар:** Асосий воситалар, миллий стандартлар, молиявий ҳисоботни халқаро стандартлари, асосий воситаларни тан олиш мезонлари, бошланғич қиймат, қайта баҳолаш ҳисобга олинган қиймат, тугатиш қиймати, қадрсизланиш бўйича зарар, қопланадиган қиймат.

Асосий воситалар хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятини амалга ошириш учун муҳим восита бўлиб, улар ўзининг иқтисодий табиатига кўра маҳсулот ишлаб чиқариш, ишлар бажариш ёки хизмат кўрсатиш ҳамда маъмурий, иқтисодий, ижтимоий ва маданий вазифаларни амалга ошириш мақсадида корхоналар фаолиятида узоқ вақт давомида фойдаланиладиган меҳнат қуролларидир. Хўжалик юритувчи субъектлар ўзларининг Ҳисоб сиёсатларида асосий воситалар ҳисоби усулини Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида 2004 йил 20 январда 1299-сон билан рўйхатга олинган Ўзбекистон Республикаси молия вазирининг 2003 йил 9 октябрдаги 114-сон буйруғи билан тасдиқланган 5-сонли “Асосий воситалар” миллий стандарти асосида аниқлайдилар.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 24 февралдаги “Молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартларига ўтиш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги 4611-сонли қарори қабул қилинди.

Мазкур қарор билан акциядорлик жамиятлари, тижорат банклари, суғурта ташкилотлари ва йирик солиқ тўловчилар тоифасига киритилган юридик шахслар, 2021 йил 1 январдан бошлаб, МҲХС асосида бухгалтерия ҳисоби юритилишини ташкил этади ва 2021 йил якунларидан бошлаб молиявий ҳисоботни МҲХС асосида тайёрлашлари белгилаб қўйилди. Яъна шундай тартиб ўрнатилдики, унга мувофиқ молиявий ҳисоботни ихтиёрий равишда МҲХСга мувофиқ тайёрлайдиган тадбиркорлик субъектлари бухгалтерия ҳисобининг миллий стандартлари бўйича молиявий ҳисобот тақдим этишдан озод этилди. Асосий воситалар хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятида муҳим ўрин тутди. Рақобатлашган бозор иқтисодиёти шароитида мамлакатимиз иқтисодиётининг ривожланишида, ундаги меҳнат воситаларининг такомиллашишига, ривожланиш ва

улардан самарали фойдаланиш даражасига бевосита боғлиқдир. Барча ишлаб чиқариш жараёнини ривожлантиришда меҳнат воситалари асосий ролни ўйнайди. Бухгалтерия ҳисобида меҳнат воситалари асосий воситалар деб юритилади[2]. Асосий воситалар ҳисоби ва уни аудитини такомиллаштириш бўйича кўплаб хорижий ва мамлакатимиз иқтисодчи олимлари томонидан тадқиқот ишлари амалга оширилган, дарсликлар ва ўқув қўлланмалар яратилган.

Асосий воситалар ҳисобини ташкил қилишда қуйидаги омилларни ҳисобга олиш зарур ҳисобланади: асосий воситаларни туркумларга ажратиш; асосий воситаларни баҳолаш тамойилларини белгилаш; асосий воситаларни ҳисобга олиш бирлигини аниқлаш; асосий воситалар ҳаракатини бирламчи ҳужжатлар билан ўз вақтида ва тўғри расмийлаштиришни амалга ошириш [3]. Моддий активларни асосий воситалар таркибига киритишда уларнинг фойдали хизмат муддатини белгилаш муҳим рол ўйнайди. Фойдали хизмат муддати, деганда асосий воситаларнинг корхона томонидан белгиланган фойдаланиш муддати тушунилади. Бу муддат йиллар ёки ойларда ифодаланиб, унинг фойдалилиги ишлаб чиқарилган маҳсулот (бажарилган иш, хизмат) ҳажми билан ўлчанади. Фойдали хизмат муддати давомида асосий воситалар ўзларининг қийматини тўлиқ қоплшлари ва корхонага қўшимча даромад келтиришлари лозим.

Асосий воситалардан фойдаланиш давомида улар эскиради, натижада асосий воситаларни янгилаш, янги объектларни қуриш ёки уларнинг ишлаш самарадорлигини ошириш учун маблағ сарфлаш зарурияти юзага келади. Капитал-инвестициялар – бу янги объектларни қуришга, эски объектларни кенгайтириш, реконструкция ва модернизация қилишга, шунингдек, янги асосий воситаларни сотиб олишга сарфланган маблағлар мажмуаси. Ўзбек тили луғатида бу сўзлар “капитал қўйилмалар” номли синоними ҳам мавжуд.

Асосий воситалар ҳисоби тўғри ташкил этилиши устидан аудит назоратини амалга ошириш уланинг ҳаракати билан боғлиқ жараёнларни ишончли акс этирилганлигини аниқлашдан иборат. Асосий воситаларни аудиторлик текширувдан ўтказиш мижоз-субъект фаолияти умумий аудитининг бир қисми ҳисобланади. Унинг мақсади молиявий ҳисобот асосий воситалар ҳаракати билан боғлиқ кўрсаткичларнинг ишончилиги тўғрисида фикр шакллантириш ва субъектда асосий воситалар билан боғлиқ муомалаларни ҳисобга олиш ҳамда солиққа тортиш услубиётини ташкил этишнинг Ўзбекистон Республикасида амал қилаётган меъёрий ҳужжатларга мувофиқлигини аниқлашдан иборат.

Бироқ бугунги иқтисодиётни жадал ривожланиши жараёнида асосий воситалар ҳисобини ташкил қилишда яъни, уларнинг ҳаққоний қийматини аниқлашда ёки кадрсизланишга текширишда, асосий воситаларни тугатиш қийматини аниқлашда, асосий воситалар қийматини оширадиган харажатларни аниқлашда муаммолар юзага келмоқда.

Мамлакатимизда асосий воситалар ҳисоби усули Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида 2004 йил 20 январда 1299-сон билан рўйхатга олинган Ўзбекистон Республикаси молия вазирининг 2003 йил 9 октябрдаги 114-сон буйруғи билан тасдиқланган 5-сонли “Асосий воситалар” миллий стандартида белгиланган. Халқаро амалиётда эса асосий воситалар ҳисоби усуллари 16-сон МХХС (IAS) «Асосий воситалар» стандартида, сотишга қарор қилинган асосий воситалар 5-сон МХХС (IFRS) «Сотиш учун

мўлжалланган узоқ муддатли активлар ва тўхтатилган фаолият» стандартида, асосий воситаларни қадрсизланиши 36-сон МҲХС (IAS) «Активларни қадрсизланиши» стандартида, ижарага бериш мақсадида сотиб олинган ёки қуриб битказилган кўчмас мулклар 40-сон МҲХС (IAS) «Инвестиция кўчмас мулки» стандартида, асосий воситаларнинг қишлоқ хўжалигига оид қисми бўйича эса 41-сон МҲХС (IAS) «Қишлоқ хўжалиги» стандартлари билан тартибга солинади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 24 февралдаги “Молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартларига ўтиш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги 4611-сонли қарорида акциядорлик жамиятлари, тижорат банклари, суғурта ташкилотлари ва йирик солиқ тўловчилар тоифасига киритилган юридик шахслар, 2021 йил 1 январдан бошлаб, МҲХС асосида бухгалтерия ҳисоби юритилишини ташкил этади ва 2021 йил якунларидан бошлаб молиявий ҳисоботни МҲХС асосида тайёрлайдилар.

Корхоналар томонидан молиявий ҳисоботларни молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартлари асосида тузиши ўз навбатида асосий воситалар ва уларнинг ҳаракати билан боғлиқ хўжалик жараёнларини ўз вақтида, ишончли қийматда акс эттириш, улардан келадиган иқтисодий наф ва зарарларни аниқлаш имконини беради. Бу эса корхоналарда катта қийматга эга бўлган асосий воситалар ҳолатини молиявий ҳисоботда тўғри акс эттиришни таъминлайди

Ўзбекистон Республикаси бухгалтерия ҳисобининг 5-сонли миллий стандартида белгиланган асосий воситалар ҳисобга олишда қўлланиладиган атамалар молиявий ҳисоботни халқаро стандартларида белгиланган атамалар билан қандай умумийликка эга ёки қайси жиҳатлари билан бири биридан фарқланади ёки асосий воситалар қайси молиявий ҳисоботни халқаро стандартлари билан тартибга солинади деган саволга жавоб беришга ҳаракат қиламиз.

Бухгалтерия ҳисобининг 5-сонли миллий стандартида белгиланган асосий воситалар ҳисоби молиявий ҳисоботни халқаро стандартларида қуйидаги стандартлар билан тартибга солинади **1-жадвал**

1-жадвал Асосий воситалар ҳисобини тартибга солувчи стандартлар

Миллий стандартларда	Молиявий ҳисоботни халқаро стандартларида
5-сон БҲМС “Асосий воситалар”	16-сон МҲХС (IAS) «Асосий воситалар»
	5-сон МҲХС (IFRS) «Сотиш учун мўлжалланган узоқ муддатли активлар ва тўхтатилган фаолият»
	36-сон МҲХС (IAS) «Активларни қадрсизланиши»
	40-сон МҲХС (IAS) «Инвестиция кўчмас мулки»
	41-сон МҲХС (IAS) «Қишлоқ хўжалиги»

Юқоридагилардан кўриниб турибдики сотиш учун мўлжалланган узоқ муддатли активлар ва тўхтатилган фаолият, биологик активлар ва инвестиция кўчмас мулклар молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартларида алоҳида стандартлар билан тартибга солинади. Асосий воситаларнинг таърифи, асосий воситаларни тан олиш меъзонлари бўйича умумий жиҳатлари ва фарқлар 2-жадвалда келтирилган.

Асосий воситаларнинг қийматларига берилган таърифлар бўйича умумий жиҳатлари ва фарқлар қуйидаги 3-жадвалда келтирилган.

Асосий воситаларнинг қийматлари бўйича 5-сонли миллий стандарда ва молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартларининг умумий жиҳатларини кўришимиз мумкин, лекин 16-сон МҲХС (IAS)да қўшимча равишда қуйидаги атамаларни кўришимиз мумкин:

- қадрсизланиш бўйича зарар – бу активнинг баланс қийматининг унинг қопланадиган қийматидан ошадиган қисмидир;

- қопланадиган қиймат – бу активнинг қуйидаги қийматларидан юқорироғи: сотиш харажатлари чегирилгандаги ҳаққоний қиймати ва унинг фойдаланишдаги қиймати.

5-сон «Сотиш учун мўлжалланган узоқ муддатли активлар ва тўхтатилган фаолият» МҲХС (IFRS)да сотиш учун мўлжалланган айланмадан ташқари активлар, чиқиб кетаётган (реализация қилинадиган) гуруҳлар, тўхтатилган фаолият каби атамалар қўлланилади.

Айланмадан ташқари (узоқ муддатли) актив, агар унинг баланс қиймати асосан ундан келгусида фойдаланиш натижасида эмас, балки уни сотиш орқали қопланса сотиш учун мўлжалланган актив сифатида таснифланади.

2-жадвал Асосий воситаларни тан олиш мезонлари бўйича стандартлардаги умумий жиҳатлари ва фарқлар

5-сон БҲМС “Асосий воситалар” бўйича	16-сон МҲХС (IAS) «Асосий воситалар» бўйича
<b>Асосий воситалар таърифи</b>	
Асосий воситалар - корхона томонидан узоқ муддат давомида хўжалик фаолиятини юритишда маҳсулот ишлаб чиқариш, ишларни бажариш ёки хизматлар кўрсатиш жараёнида ёхуд маъмурий ва ижтимоиймаданий вазифаларни амалга ошириш мақсадида фойдаланиш учун тутиб туриладиган моддий активлар	Асосий воситалар –корхона томонидан назорат қилинадиган, товарлар ёки хизматларни ишлаб чиқаришда, етказиб беришда, маъмурий мақсадларда ёки ижарага бериш учун фойдаланиладиган, бир ҳисобот йилидан ортиқ вақт давомида фойдаланилиши мўлжалланаётган воситаларга айтилади.
<b>Асосий воситаларни тан олиш мезонлари</b>	
1) бир йилдан ортиқ хизмат муддати; 2) бир бирлик (тўплам) учун қиймати Ўзбекистон Республикасида (харид пайтида) белгиланган энг кам ойлик иш ҳақи миқдорининг эллик бараваридан ортиқ бўлган буюмлар. Корхона раҳбари ҳисобот йилида буюмларни асосий воситалар таркибида ҳисобга олиш учун улар қийматининг энг кам чегарасини белгилашга ҳақли.	Бир вақтнинг ўзида қуйидаги мезонлар бажарилганда асосий воситалар объекти ҳисоботда тан олинади: 1) тавсифига мувофиқлик; 2) ушбу асосий воситадан фойдаланишдан компания бўлажак иқтисодий наф олиши эҳтимолининг юқорилиги; 3) асосий воситанинг таннархи ишончли баҳоланиши мумкин. Асосий воситалар таркибига киритиладиган активларни қиймати белгиланмаган.

3-жадвал Асосий воситаларнинг қийматларига берилган таърифлар бўйича умумий жиҳатлари ва фарқлар

Асосий воситалар қиймати	5-сон БҲМС “Асосий воситалар” да	16-сон МҲХС (IAS) «Асосий воситалар» да
<b>Бошланғич қиймат</b>	бошланғич қиймат - тўланган ва қопланмайдиган солиқларни (йиғимларни), шунингдек активни ундан мақсадга мувофиқ фойдаланиш учун ишчи ҳолатига келтириш билан бевосита боғлиқ бўлган етказиб бериш ва монтаж қилиш, ўрнатиш, ишга тушириш ва исталган бошқа харажатларни ҳисобга олган ҳолда, асосий воситаларни тиклаш (қуриш ва қуриб битказиш) ёки харид қилиш бўйича қилинган харажатларнинг қиймати	Активни харид қилиш ёки барпо этиш пайтига келиб тўланган пул маблағлари ёки эквивалентлари суммаси ёки уни харид қилиш учун берилган бошқа товоннинг ҳаққоний қиймати
<b>Баланс (ҳисоб) қиймати</b>	қолдиқ (баланс) қиймат - жамланган амортизация суммасини чегирган ҳолда асосий воситаларнинг бошланғич (тиклаш) қиймати	Жамғарилган амортизация ва қадрсизланишдан жамғарилган зарар суммаси чегирилгач, балансда тан олинадиган активнинг суммаси
<b>Қайта баҳолаш ҳисобга олинган қиймат</b>	Асосий воситаларни қайта баҳолаш - асосий воситалар тиклаш қийматини ҳозирги бозор нархлари даражасига мослаш мақсадида уларни вақти-вақти билан аниқлаштиришдир	Муайян санадаги объектнинг ҳаққоний қиймати
<b>Тугатиш қиймати</b>	тугатиш қиймати - асосий воситаларнинг чиқиб кетиши бўйича кутилаётган харажатларни чегирган ҳолда кутилаётган фойдали хизмат муддати охирида асосий воситаларни тугатиш чоғида олинадиган активларнинг фараз қилинаётган суммаси	Қуйидаги тахминдан келиб чиққан ҳолда айти пайтда актив учун олиниши мумкин бўлган миқдор баҳоси: - у ўзининг бутун фойдали хизмат муддатини ишлаб тугатган ҳолатда бўлса; - кутилаётган реализация учун харажатларни чегирганда.
<b>Амортизацияланадиган қиймат</b>	молиявий ҳисоботларда фараз қилинаётган (баҳоланган) тугатиш қийматини чегирган ҳолда кўрсатилган активнинг бошланғич (тиклаш) қиймати суммаси.	Тугатиш қиймати чегирилган бошланғич қиймат
<b>Жорий қиймат (ҳаққоний қиймат)</b>	жорий қиймат - маълум санадаги амал қилаётган бозор нархлари бўйича асосий воситаларнинг қиймати ёки хабардор қилинган, битимни амалга оширишни хоҳловчи, мустақил тарафлар ўртасида битимни амалга оширишда активни сотиб олиш ёки мажбуриятларни бажариш учун етарли бўлган сумма	Ҳаққоний қиймат - бу баҳолаш санасида бозор иштирокчилари ўртасидаги одатдаги операцияда активни сотишда олиниши мумкин бўлган ёки мажбуриятни ўтказишда тўланиши мумкин бўлган нархдир

Реализация қилинадиган гуруҳ-ягона битим давомида биргаликда реализация қилиниши лозим бўлган активлар гуруҳи ва улар билан бевосита боғлиқ бўлган, ушбу битим доирасида ҳисобдан чиқиб кетаётган мажбуриятлар. Масалан, барча операциялари билан бирга сотилиши режалаштирилаётган цех, ягона шартнома бўйича сотилиши режалаштирилаётган, активлар мажмуасидан иборат бўлган операцион линия, корхонанинг бошқа географик минтақада жойлашган, сотилиши режалаштирилаётган филиали ва бошқалар.

Тўхтатилган фаолият - фаолиятнинг йирик йўналиши ёки географик минтақада жойлашган филиаллар чиқиб кетаётганда ҳисоботда тўхтатилган фаолият қайд этилади. Бу кўпинча кенг миқёсда активлар (активлар гуруҳи)нинг реализация қилиниши билан бирга амалга ошади яъни, активларни сотиш учун мўлжалланган активлар сифатида таснифлаш талаб этилади. Ушбу иккала тушунча одатда ўзаро боғлиқ ва шу сабабли битта стандартда кўриб чиқилади. Бироқ баъзан активларни сотмасдан ҳам уларнинг фаолиятини ёпилиши, тугатилиши натижасида фаолият тўхтатилади.

36-сон МҲҲС (IAS) “Активларни қадрсизланиши” стандартининг қўллаш соҳалари – асосий воситалар, номоддий активлар ва гудвил, ҳаққоний қиймати бўйича баҳоланмайдиган инвестицион мулк ва биологик активлар, шуъба, қўшма ва уюшган корхоналарга инвестициялар ҳисобланади. Актив қадрсизланишидан зарар (impairment losses) - активнинг баланс қиймати унинг қопланадиган қийматидан ошадиган миқдор ҳисобланади.

40-сон МҲҲС «Инвестиция кўчмас мулки» стандартига мувофиқ инвестиция мулки (investment property) - ижара тўловларини олиш ёки капитал қийматини ошириш ёки ҳар иккала мақсад учун (мулкнинг ёки фойдаланиш ҳуқуқи шаклидаги актив сифатида ижарага олувчининг) эгалигида бўлган кўчмас мулк, бироқ бунга қуйидаги мулклар кирмайди:

- товарларни ишлаб чиқариш ёки етказиб беришда, хизматлар кўрсатишда; - маъмурий мақсадларда фойдаланиладиган;

- шунингдек одатдаги фаолият давомида сотиш учун мулжалланган мулклар.

41-сон МҲҲС (IAS) қишлоқ хўжалиги фаолиятига оид қуйидаги объектларни қамраб олади:

- биологик активлар;

- йиғиб олиш чоғидаги қишлоқ хўжалиги маҳсулоти;

- муайян давлат субсидиялари.

Хулоса қилиб шуни таъкидлаш лозимки, асосий воситаларнинг ҳисобини ташкил қилишда қўлланиладиган усул ва услублар молиявий ҳисоботни халқаро стандартларида юқорида қайд қилинганидек бир нечта стандартларда билан тартибга солинади. Молиявий ҳисоботни халқаро стандартларида асосий воситаларнинг ҳисоби уларнинг ҳар бир ҳолати бўйича яъни, асосий воситаларни баҳолаш ва қадрсизланиш тартиблари, фойдаланилаётган асосий воситалар, сотишга мўлжалланган асосий воситаларни таснифлаш, тўхтатилган фаолият - кенг миқёсда активлар (активлар гуруҳи)нинг реализация қилиниши, ижарага бериш мақсадида сотиб олинган ёки бунёд этилган кўчмас мулк, биологик активлар бўйича ҳисобга олиш усуллари ҳар бир хўжалик жараёнлари ва вазиятлар бўйича аниқ белгиланган.

Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 24 февралдаги “Молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартларига ўтиш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги 4611-сонли қарори ўз вақтида қабул қилинган ҳужжат ҳисобланади, юридик шахслар томонидан бухгалтерия ҳисобини молиявий ҳисоботни халқаро стандартлари асосида юритилиши улар томонидан тузилаётган молиявий ҳисоботларни ҳаққонийлиги ва ишончлилигини таъминлайди.

## REFERENCE

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 24 февралдаги “Молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартларига ўтиш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги 4611-сонли қарори.
2. З.Н.Қурбонов, К.М.Мисиров. Молиявий ва бошқарув ҳисоби. Дарслик.Тошкент. “Иқтисод-молия” -2019 йил.
3. И.Исманов, Н.Тошмаматов, С.Бузрукхонов. Молиявий ҳисоб ва ҳисобот. Дарслик. Тошкент. “Sano-standart”-2019 йил.
4. К.Б.Уразов. Молиявий ҳисоб ва ҳисобот. Ўқув қўлланма. Тошкент “Инновацион ривожланиш нашриёт – матбаа уйи” – 2020 йил.
5. К.Б.Уразов, М.Э.Пўлатов. Бухгалтерия ҳисоби. Дарслик. Тошкент “Инновацион ривожланиш нашриёт – матбаа уйи” – 2020 йил.
6. Джуманова, А. Б., Игамбердиева, К. Э. (2021). МЕХАНИЗМ ВЛИЯНИЯ АМОРТИЗАЦИОННОЙ ПОЛИТИКИ НА ПОКАЗАТЕЛИ ЭФФЕКТИВНОСТИ И ФИНАНСОВЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ РАБОТЫ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА. Экономика и социум, 9(88), 338-344.
7. Djumanova, A. B., Bobomurodov, N. (2021). FEATURES OF THE ORGANIZATION OF MANAGEMENT ACCOUNTING AND ITS IMPACT ON ENTERPRISES. Теория и практика современной науки, 9, 3-7.
8. Джуманова, А. Б., Алимова, Ш. М. (2020). СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЁТА УП" О'ZTEMIRYO'LMASHTA'MIR". Экономика и социум, 5(1), 566-570.
9. Джуманова, А. Б. (2019). ФОРМИРОВАНИЕ УЧЕТНОЙ УПРАВЛЕНЧЕСКОЙ ИНФОРМАЦИИ В СИСТЕМЕ КОНТРОЛЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ АО «УЗБЕКИСТАН ТЕМИР ЙУЛЛАРИ». Инновационное развитие экономики, 5(3), 55-58.
10. Djumanova, A. B. (2019). THE ROLE OF INTRA-PRODUCTION ACCOUNTING IN THE MANAGEMENT SYSTEM OF ENTERPRISES OF JSC" UZBEKISTAN TEMIR YULLARI». Journal of Tashkent Institute of Railway Engineers, 15(4), 57-61.
11. Джуманова, А. Б., Буртабаева, Б. А. (2019). ВЛИЯНИЕ ИЗУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ КАК В РАЗВИТИИ И РОСТА ЛИЧНОСТИ ТАК И ЭКОНОМИКИ ГОСУДАРСТВА. Мировая наука, 4, 274-277.
12. Джуманова, А. Б., Юлдашева, М. М. (2018). ТРАНСФОРМАЦИЯ БУХГАЛТЕРСКОЙ ОТЧЕТНОСТИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН В СООТВЕТСТВИИ С МЕЖДУНАРОДНЫМИ СТАНДАРТАМИ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ. Теория и практика современной науки, 5, 214-218.



13. Джуманова, А. Б., Кушакова, М. Н. (2018). СТРАТЕГИЯ РАЗВИТИЯ АО "УЗБЕКИСТОН ТЕМИР ЙУЛЛАРИ" НА ПЕРИОД 2015-2019 ГОДЫ. Экономика и социум, 10, 245-248.
14. Джуманова, А. Б., Игамбердиева, К. Э. (2018). ПОСЛЕДСТВИЯ БЕЗРАБОТИЦЫ И ИХ ВЛИЯНИЕ НА РАЗВИТИЕ ЭКОНОМИКИ. Экономика и социум, 10, 243-245.
15. Джуманова, А. Б., Кушакова, М. Н. (2018). РОЛЬ АО "ЎЗБЕКИСТАН ТЕМИР ЙЎЛЛАРИ" В РАЗВИТИИ ТУРИЗМА В УЗБЕКИСТАНЕ. Экономика и социум, 10, 249-252.